

Bilag til f. t. l. vedr. Danmarks tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber m.v. (Bind III)

Kompetencekategorierne omfatter enekompetence, delt kompetence, beføjelse til understøttende, koordinerende eller supplerende EU-tiltag og særlige kompetencekategorier inden for samordning af de økonomiske politikker og beskæftigelsespolitikkerne, samt inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Kategorierne defineres i TEUF art. 2A, stk. 1 til 5 (art. 2, stk. 1 til 5).

Enekompetence for EU

- På de områder, hvor medlemslandene har besluttet at tildele EU enekompetence, er det kun EU, der kan lovgive og vedtage juridisk bindende regler.
- Medlemslandene har kun beføjelse til at fastsætte regler på området efter bemyndigelse fra EU eller med henblik på at gennemføre EU-retsakter.

Definitionen er den samme, som EF-Domstolen anvender i dag.

Lissabon-traktaten fastslår, at EU – ligesom i dag – har enekompetence inden for toldunionen, bevarelse af havets biologiske ressourcer inden for rammerne af den fælles fiskeripolitik, og inden for den fælles handelspolitik. Lissabon-traktaten bekræfter i øvrigt, at to yderligere områder hører ind under enekompetence: konkurrence-regler, der er nødvendige for det indre marked, og den monetære politik for euroområdet. Disse to områder er defineret således, at de kun gælder for fastlæggelse af regler for hele det indre marked eller for hele euroområdet. Det ligger i sagens natur, at de enkelte medlemslande ikke kan gøre dette alene.

Lissabon-traktaten fastslår, at EU – som det også er tilfældet i dag – har enekompetence til at indgå visse internationale aftaler i forlængelse af EU's fælles regler og beføjelser.

Delt kompetence mellem EU og medlemslandene

- Når EU har delt kompetence på et bestemt område, kan både EU og medlemslandene lovgive og vedtage juridisk bindende retsakter på området.

- Medlemslandene udøver deres kompetence i det omfang, EU ikke har udøvet sin kompetence eller har besluttet at ophøre med at udøve den.
- I en erklæring til traktaten understreges det, at kompetence også vil kunne »tilbageføres« til medlemslandene fra EU.

Delt kompetence betyder, at selv om EU har kompetence på et område, kan medlemslandene fortsat udøve deres kompetencer på området. Lissabon-traktaten præciserer, at dette også gælder, hvis Unionen er ophørt med eller har besluttet at ophøre med at udnytte sin kompetence på et område. På områder med delt kompetence har medlemslandene dog ikke kompetence til at handle på en måde, som ville være i strid med vedtagelser truffet af EU på det samme område. I tilknytning til traktatens regler om kompetence er der med Lissabon-traktaten vedtaget en erklæring, som præciserer, at på områder med delt kompetence, kan EU's kompetence »tilbageføres« til medlemslandene, hvis EU ophører med at udnytte en kompetence. Af erklæringen fremgår det også, at medlemslandene efter TEUF's art. 208 (art. 241) kan anmode Kommissionen om at fremlægge forslag om ophævelse af retsakter.

Det følger af Lissabon-traktaten, at de kompetencer, som er tildelt EU, er delte, medmindre andet fremgår af kompetenceafsnittet, se TEUF art. 2C, stk. 1. (art. 4, stk. 1) Udgangspunktet er således delt kompetence mellem EU og medlemslandene.

Lissabon-traktaten opregner 11 områder med delt kompetence. Opregningen er ikke udtømmende, men omfatter de vigtigste politikområder. Det drejer sig bl.a. om det indre marked, miljø, landbrug og fiskeri, forbrugerbeskyttelse, energi og området med frihed, sikkerhed og retfærdighed. Visse områder falder kun delvist ind under delt kompetence. Det gælder f.eks. folkesundhedsområdet og social- og arbejdsmarkedspolitikken, hvor EU's kompetence som udgangspunkt hører under andre kategorier end den delte kompetence.

På to områder med delt kompetence fremhæves det, at EU's udøvelse af kompetence ikke kan føre til, at medlemslandene forhindres i at udøve deres kompetence. Det drejer sig dels om forskning, teknologisk udvikling og rummet, dels om udviklingssamarbejde og humanitær bistand.